

УДК 35

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПРОЦЕСОМ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВОЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

АДАМОВСЬКА Вікторія Сергіївна

к.е.н, доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування, ДВНЗ «Криворізький національний університет»
vika_adamo@mail.ru

Анотація. У статті розроблено організаційну структуру державного та регіонального управління інвестиційним процесом в Україні. Також запропоновано використовувати методичний підхід до оцінки безальтернативного інвестиційного проекту в контексті державного та регіонального управління інвестиційним процесом. Раціональний розподіл інвестиційних ресурсів повинен бути заснований на принципах першочерговості, справедливості і рівності. При цьому обов'язковим є врахування принципу публічності.

Аннотация. В статье разработана организационная структура государственного и регионального управления инвестиционным процессом в Украине. Также предложено использовать методический подход к оценке безальтернативного инвестиционного проекта в контексте государственного и регионального управления инвестиционным процессом. Рациональное распределение инвестиционных ресурсов должно быть основано на принципах первоочередности, справедливости и равенства. При этом обязательным является соблюдение принципа публичности.

Ключові слова: держава, управління, регіони, публічність, інвестиції, інвестиційний процес, ресурси, рівність, першочерговість, суспільство.

Ключевые слова: государство, управление, регионы, публичность, инвестиции, инвестиционный процесс, ресурсы, равенство, первоочередность, общество.

Постановка проблеми. Скрутна економічна ситуація в Україні, обмеженість ресурсів, недовідомості державне управління зумовили занепад інвестиційної діяльності в країні. Багато років державна інвестиційна політика була безсистемною та непослідовною, а вплив на інвестиційну сферу обмежувався функцією державного регулювання процесу вкладання капіталу. Це зумовило те, що на даному етапі розвитку і становлення України, багато сфер суспільно-економічного життя суспільства або фінансуються не у повному обсязі, або взагалі багато державних програм «заморожено».

Кризова ситуація ускладнилася також через негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на економіку країни, серед яких: непрофесіоналізм та недостатній досвід в сфері управління державних службовців, порушення принципу соціальної справедливості і рівності при проведенні приватизації державної власності, невизначеність умов залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій тощо. Все це призвело до тінізації економіки, зростання корупції, відтік

капіталу з країни, а отже, до значного скорочення надходження грошових коштів до державного бюджету країни. Відповідно в державі не вистачає коштів для фінансування обов'язкових соціальних програм – знижується інвестиційна та інноваційна активність, відбувається занепад освіти, науки, медицини та інше.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим внеском у розвиток сучасної теорії й практики оцінки економічної ефективності інвестицій є праці вітчизняних і зарубіжних учених С. І. Абрамова, О. П. Анісімова, С. С. Аптекаря [5], О. Л. Баранова [2], Т. Я. Беня, Г. Бірмана, І. О. Бланка, В. В. Бочарова, М. Брауна, Є. Ф. Бриггема, І. Г. Єгорової, Р. Каплана, С. В. Козаченко, В. Колосок, А. М. Майдановича, В. Я. Нусінова [6; 7], П. І. Орлова, А. Е. Розенплентера [10], В. В. Савчука, О. В. Савчука, С. В. Савчука, А. М. Турила, Т. С. Хачатурова, В. М. Хобти, С. М. Ямпольського, Адамовської В. С. [4; 8; 9]. Сучасна ситуація в Україні потребує розробки та застосування нових підходів до оцінки ефективності державного управління інвестиційним процесом в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є розробка організаційної структури державного та регіонального управління інвестиційним процесом в сучасних умовах господарювання та удосконалення методики оцінки доцільності та ефективності реалізації інвестиційного проекту згідно з державною програмою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна діяльність є одним із найважливіших аспектів функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Для державного управління інвестиція як економічна категорія означає відносини між суб'єктами інвестиційної діяльності з приводу довгострокових вкладень капіталу у виробництво з метою отримання прибутку та задоволення індивідуальних, колективних та суспільних потреб [1].

При розподілі державних коштів між суб'єктами господарювання згідно з державною інвестиційною програмою повинні зберігатися принципи першочерговості, рівності, свободи та відповідальності, ефективності та соціальної справедливості. Такі принципи в науковій літературі називають бінарними принципами [1]. Якщо один з принципів не дотримується або переважає у бік одного із суб'єктів господарювання, це призводить до нераціонального використання інвестиційних ресурсів та зменшення інвестиційного потенціалу економіки.

У зв'язку з тим, що державне управління інвестиційним процесом має системний характер, інвестиційне середовище можна характеризувати як сферу взаємодії суб'єктів інвестиційного процесу з урахуванням соціальних, правових, економічних, фінансових, екологічних, духовно-моральних, чинників. В процесі ефективного перерозподілу ресурсів для фінансування державних інвестиційних програм згідно з вищезазначеними чинниками формується синергетичний ефект взаємодії об'єктів і суб'єктів процесу вкладання капіталу. З урахуванням того, що інвестиції держави в основному є обов'язковими, фінансуються ті сфери життя суспільства, які є життєво необхідними. Зрозуміло, що віддача від таких інвестицій у вигляді фактичного прибутку не завжди можлива. Тому синергетичний ефект може бути як позитивним, так і негативним. Однак, в цілому кумулятивна величина даного ефекту буде зростати, якщо інвестиційне середовище буде функціонувати як єдина цілісна система.

У багатьох наукових працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців значна увага акцентується на обмеженості фінансових, сировинних

та інших видів ресурсів в державі, тим паче, коли країна знаходиться в кризовому стані. На їхню думку, в таких умовах держава має скоротити інвестиції і заощаджувати.

Вважаємо, що такий погляд науковців є не зовсім коректним, адже не фінансувати обов'язкові сфери суспільного життя неможливо. Від цього залежить добробут і розвиток суспільства. У такій ситуації має бути застосований ефективний спосіб раціонального розподілу інвестиційних ресурсів, заснований на принципах першочерговості, справедливості і рівності. Крім цього, обов'язковим є врахування принципу публічності. Громада повинна безпосередньо брати участь в розробці і прийнятті рішень щодо вкладення інвестицій держави у певні сектори економіки. Державні службовці ознайомлені лише із загальною ситуацією і станом речей, і тільки громадяни, які знаються на ситуації, що склалася в певному секторі економіки, і розуміються на реальному становищі об'єкта чи сфери інвестування, так як безпосередньо проживають у даному регіоні або працюють у цій сфері, можуть врахувати ті факти, які минулися при розробці програми державного інвестування і які суттєво можуть вплинути на кінцевий результат.

Дотримання принципу публічності дозволить усунути вплив на якість державного та регіонального управління інвестиційним процесом такого вагомego негативного чинника як невизначеність. Знання реальної ситуації у певному регіоні або у певній галузі, куди планується вкладати інвестиції держави, може не тільки збільшити очікуваний результат від інвестицій, але й заощадити ресурси.

Сучасний інвестиційний процес виходить за суто економічні межі, що потребує від кожного суб'єкта інвестування ґрунтовного вивчення соціальних, культурних, національних, глобальних та інших чинників і включення їх у систему макроекономічного управління. Нами запропоновано організаційну структуру державного та регіонального управління інвестиційним процесом в Україні. Це дозволить зберігати бінарні принципи відносин між суб'єктними господарювання, розподілити інвестиційні ресурси згідно затребуваності за регіонами, галузями виробництва (рис. 1).

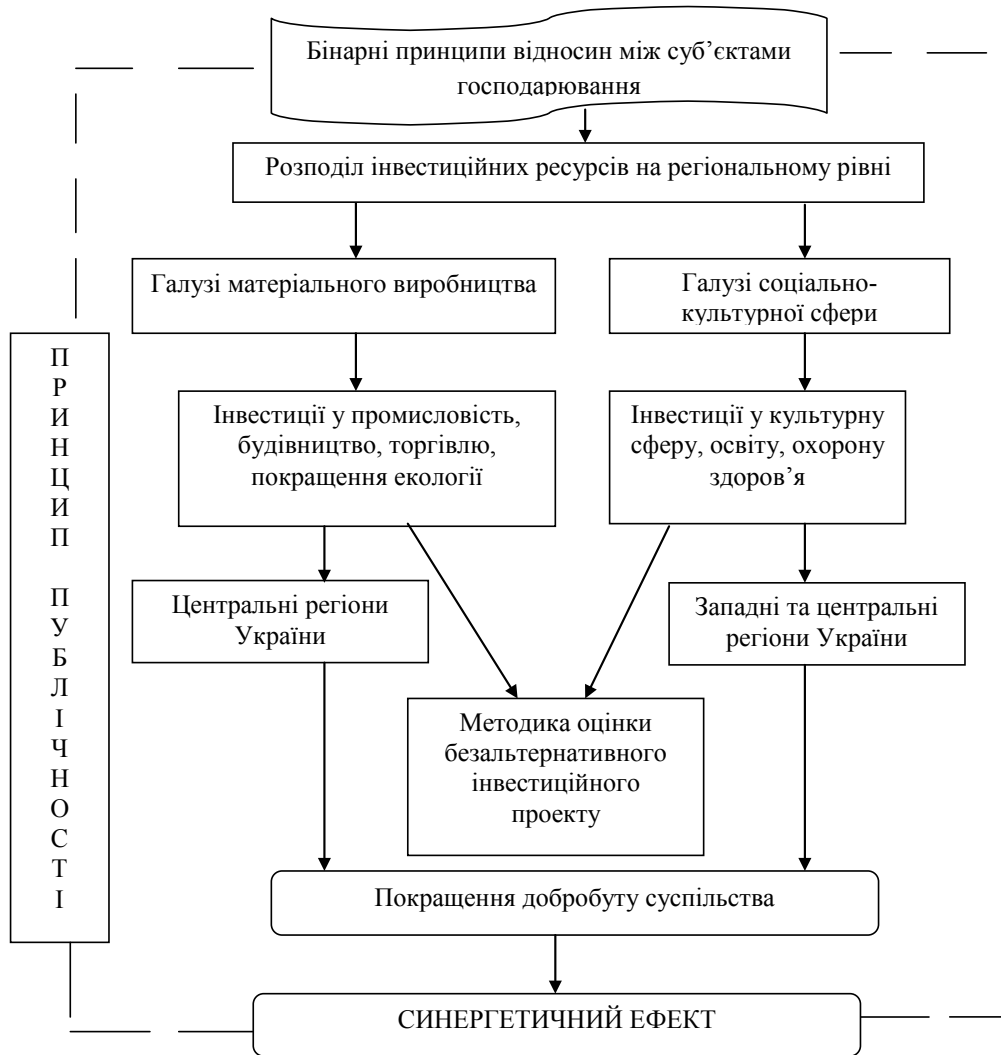

Рис. 1. Організаційна структура державного та регіонального управління інвестиційним процесом в Україні

У зв'язку з тим, що інвестиційні програми держави є обов'язковими, то такі інвестиційні проекти можна вважати безальтернативними [2]. Нами запропоновано удосконалити існуючу у науковій літературі методику прямого розрахунку ефекту від упровадження безальтернативного інвестиційного проекту, фінансованого за рахунок власних коштів підприємства. Ми ж пропонуємо у розрахунках брати за дану величину кошти держави в цілях державного та регіонального управління інвестиційним процесом.

У роботі [3] власні кошти коригуються на ве-

личину зобов'язань, які виникають у процесі поточної діяльності. У зв'язку з цим запропоновано зменшувати величину власних коштів на суму поточних зобов'язань, які мають відсоткову ставку більшу, ніж ставка по депозиту.

Відповідно коригується й сума власних коштів при відмові від реалізації інвестиційного проекту за умови вкладення її на депозит. При цьому приріст капіталу при відмові від реалізації інвестиційного проекту за умови вкладення скоригованої суми власних коштів на депозит визначається за формулою:

$$PK_{ден.} = BK' \times (1 + q_{ден.})^{TД-1}$$

де $PK_{ден.}$ – приріст капіталу при відмові від реалізації інвестиційного проекту за умови вкладення скоригованої суми власних коштів на де-

позит за період часу $(TД - 1)$, грн; BK' – скоригована сума власних коштів, грн; $q_{ден.}$ – депозитна ставка, частка од.; $TД$ – життєвий цикл проекту, рік.

В умовах державного управління інвестиційним процесом порівняння з варіантом вкладання коштів на депозит не є доцільним. Державна програма повинна бути обов'язково профінансована та реалізована за будь-яких умов. Ми пропонуємо у розрахунках враховувати суму дефіциту або надлишку бюджетних коштів на певну дату реалізації інвестиційного проекту, і відповідно на дану величину коригувати інвестиції держави.

Запропонована удосконалена методика оцінки ефективності безальтернативного інвестиційного проекту дає змогу системно просліджувати

динаміку бюджетних коштів і вчасно приймати рішення щодо до фінансування державою тих чи інших обов'язкових інвестиційних напрямків.

Висновки. З огляду на вищезазначене, у статті розроблено організаційну структуру державного та регіонального управління інвестиційним процесом в Україні. Також запропоновано використовувати методичний підхід до оцінки безальтернативного інвестиційного проекту в контексті державного та регіонального управління інвестиційним процесом.

Список використаних джерел:

1. Мартиненко В.Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: [Монографія] / В.Ф. Мартиненко. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 296 с.
2. Баранов А. Л. Анализ сопоставимости результатов учета фактора времени методом дисконтирования и методом прямых расчетов / А. Л. Баранов // Современное экономическое и социальное развитие: проблемы и перспективы. – Т. 2 : Ученые и специалисты Санкт-Петербурга и Ленинградской области – Петербургскому экономическому форуму 2006 года : сб. науч.ст. – СПб. : Изд. СПбГУЭФ, 2006.
3. Адамовська В. С. Особливості використання коштів підприємства у цілях інвестування з урахуванням його фінансового стану / О. В. Нусінова, В. С. Адамовська // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – Черкаси : ЧДТУ, 2010. – Т. 1. – Ч. 1. – С. 78–81.
4. Адамовська В. С. Удосконалення оцінки ефективності інвестиційних проектів / О. В. Нусінова, В. С. Адамовська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2012. – № 3. – Т. 1. – С. 122–128.
5. Аптекарь С. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / С. Аптекарь // Економіка України. – 2007. – № 1. – С. 42–49.
6. Оцінка економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності підприємств: [монографія] / В.Я. Нусінов, В.С. Адамовська, О.М. Жовна, М.І. Іщенко, Д.В. Колесніков, Н.М. Кругла, І.О. Лебідь, С.П. Лобов, Є.В. Міщук, О.М. Молодецька, О.В. Нусінова, А.Б. Ярова. – Кривий Ріг: ФОП Чернявський Д.О., 2013. – 249 с.
7. Особливості оцінки ефективності інвестиційних проектів, фінансованих за рахунок власних коштів та із залученням запозиченого капіталу: [монографія] / В.Я. Нусінова, В.С. Адамовська, М.І. Іщенко, Д.В. Колесніков, Є.В. Міщук, О.В. Нусінова, Я.В. Нусінова. – Кривий Ріг : ФОП Чернявський Д.О., 2013 – 240 с.
8. Особливості інвестиційного менеджменту на промислових підприємствах з використанням статистичного моделювання / В.Я. Нусінов, В.С. Адамовська / Направления развития современного менеджмента: проблемы и решения : монографія ; за ред. д.е.н., проф. Л.М. Варави. – Кривий Ріг: Вид-во. – 2015. – С. 129–147/
9. Адамовська В.С. Аналіз загроз інвестиційній безпеці підприємства та інвесторів/ Є. В. Міщук, В.С. Адамовська // Економіка та держава.–2015.–№1. – С. 30–32.
10. Rosenberg J. M. Dictionary of Investing / J. M. Rosenberg. – New York : John and Sons, Inc., 2003. – 400 p.